

אבן העזר

שאלה. אשה אקת שחיתת נשואה לבסוף ד' שנים מת לה בעלה מחמת
 חליו שלה בו במשטש שנה אקת ובעת לא היו לו. ואמר ו' חדשים ילדה בת והעם
 מרננים אקרה שזנתה בעודה תחת אישה עם יהודי אחד כהן מיראמה שמה
 תקול לה לידה לפני יבמה שהיתה גטסה בינה לפניו וגם הרוקא של
 האיש המת אומר שהוא מן הנמנע שהיה לבסוף כח בדת קליו זכא עליה
 ולהוליד ממנה. אך היא מכחישה ואומרת מבשרי נתיצברתי בדת לנראו
 דברים שנתקרא מחליו והכריא ובימים ההם בדת הקיץ נסע הרוקא
 למרחקים ולא היה יודע מאומה על מצב הגוף של בעלי ועתה השאלה אם
 יש להתיר לה להנשא בלא קלידה לכהן שנתלדה ממנו טובה לו בדת.

תשובה. הנה גם מאחרי הרוקא גם מחמת חליו שחננעם הדם
 אחרי האשה הנ"ל יוצאה אותה קלידה באלה והיא להבת לעולה אחר ו'
 חדשים אחר אקת הבשר אינה ממנו אך סבור שניהן לענותה כי הרוקא
 דבר על פי מצדו וחזקתו לגבי החולה בדת קליו ומה שחננעם הדם הוא
 על פי א"י אלו טענות שטענות ונדברת האשה עליהן אך מה שטען
 השואל שחננעם הדם שזנתה תחת בעלה מיראמה שמה תקול וכל אלו זה
 יסוד חריוען לפירו קליו בכל מקום כי רגל אם היא נדברת בקי כז'
 נאוקרה אנו יכולים לומר להם שחננעם אחרי האשה ומה שאמרו העם
 על יראתה שמה תקול לפני יבמה כן השערה שלפניו בנפשו היא
 ודיוף דברים ולכן אם דבר שואל השאלה הזאת על דעתו הדם מוסרקים
 אנו לומר שבדאי כל כאלו דעתו על דעת חז"ל ולכן אנו צריכים לה'
 חקירות: א) מה דרך אמירת הרוקא ב) מה דרך חריוען שחננעם הדם

אל ערך אמירת הרוקא

איברא כי מה להרוקא אומר הוא כל ש"א לאבי הכהן הוא האיש המת
 ולבת הזאת אב אחר ואם אנו מאמינים אולי במה שהוא אומר א"ל האשה
 שהבת הנ"ל אינה ממזרת כי נולדה ו' חדשים אחר מיתת הבעל ואין ל'
 שילדית לז' יולדת למקושטין דגריסין בגמרא בנדה (נ"ח ע"ב) א"ל א"ל
 נולדת לז' אינה יולדת למקושטין יולדת לז' יולדת למקושטין עכ"ל וכן רסן
 הרמ"א באה"ע (ט"ז סי"ד) אשה שנתברה מבשרה סוף סוף וילדה תוליד כסוף
 אע"פ ש"ל ביניהן כה' חדשים לא חילטין לבנה לומר שהיה מצוה לזדמ
 לכן דחידשים גרימים והוא ליה בן ז' עכ"ל וכן רסן הק"מ (ס"ז י"ב) והב"ע
 (ס"ז י"ט) והמחבר בסוף הסור (ס' ע"ח) ולכן י"ל אחר מיתת הבעל בא אחד
 על האשה הזאת להיות זקוקה איבס והוליד ממנה בת זו שהיא עכ"פ אינה
 ממזרת כמו לקמן הרב"י (ס' א"ט ע"ב) ודלא כהר"ש דס"ל שהוא ממזר
 מדברתן אך אם אמרין דהוליד נולדה אחר מיתת בעלה האשה צריכה חליצה
 כמו לעיה צריכה חליצה אם נאמר ד' אמירת הרוקא שמת הבעל זנתה כמו
 שפסל והמחבר והרמ"א (ס' לע"ג ס' י"א) אך לזדמ שנבוא לאקוים עליה

נחלי אגן איסמפון אעצוג הורקא והנה מן השאלה אינו יוצא אם נכרי או יהודי
הוא וידוע כי חלקן יש בעתן אעצוג בין נכרי ויהודי שכלל אהעצוג ובין יהודי כשל
והשונה נחוראם אעצוג הורקא נכריא ויהודי קטל מועדל אהעצוג אההשלה מתק
חלקת כללות שלה ולגביהו לייק בין אל אמתן דאמיתן עליה בטאה דוכת דלא
מרד פליה ומתב בל"ע אוח"ס כ' ע"א ובמג"א שם ס"א וכן ביו"ד ס' ל"ה
ס"א וב"ק שם ס"ג ל' ויש ס' ש"ב ס"ב בהגה והל"ק ס"ג ד' ומותר להחזיק אעצ
כשר אחד ולא יותר כדמוכח בס"ז (דו"ד ס' צ"ח ס"ג ב') וצ"ל ... והא כחיה
שקלא מהני אקלי באינו מסלקת מסעם דלא מרדא חלקת ובמידי דבעי' אעצוג
וודאי לא מהני דבר כזה וכל עכ"ל ואם הוא ישרא כשר לייק ביה כודאי דין אעצ
ודתה יש לבדן דרך שטת הגמרא אם ע"א נאמן בעריות אם לא ואיתא
בגידולין (ס"ו ע"א) איבעיא להו וילתו צנתה בע"א וילתו מחו אחר אכיי נאמן רבא
אמר אינו נאמן הוי דבר לבשרוה ואין דבר לבשרוה קחוג מכל עכ"ל משמע שאקלי
אם לא הכחיש הכחז את העד אלא לותן אינו נאמן דבדבר לבשרוה אוליין כל
בגר ב' עדיט אם לא בעליו וקטן הרא"ש כן בשלובה כולל א"ב ס' י"ד דאקלי
בן לא דלא קטין לא אוליין בתר ע"א דענות וכן קטן הש"ע בהדיא באה"ע
(סי"א ס"א) אקלי בא ע"א שזנתה עמו לא תצא עכ"ל ובס"י גע"ח ס"ט ולכן אין
הרורקא נאמן לאחר כמה שהוא אומר שזנתה ולא בא עליה כולה ולכן היא בח'
בעולה לבשרה והוולד ממנו היא ואין צריכה חליצה לכך אם אנו מאמינים את
הרורקא אק"ה אין אעצוגו אועלת אק' אהותא דמלתא נאמר כי נעצוג הסברא
אליה לב ע' דברי הרורקא הנה לאומה לא היה באיל כח אהוליד כל דתקליו כ
כח שלמוכח מהכחלת האלה נסד הרורקא זמן מה למחוקק ולא ראה את החולה
במלק הזמן הנה וק' בדדמי דבר והוא אומר ש' נכדא דברייס כימיס ההס
שנתקא מחליו והבריא וגם אין לאחר הנה כבר ד' לניס לא ילדה הולדה מבדלה
ולכן גם הבה הצאת אינך ממנו כי כמה נשים אינן מהעברות כמה לניס
נלוב מהעברות וולדות כמו לכתב בהדיא הנוכ' באה"ע מ"ג ס' ס"ט וליתר
שאת אמר אי הרורקא מוחקה ובק' כי בתכחית הרקואה רואים ככל יום וגם אי
ידוע חולי ושאומרים אקלו אין ילודתה לו מתחזק כנגד דמאליץ כח אקצודא
אלמאליץ לנודם לכן אבדה היכולת לבוא עליה ובמלק לבוש או יותר הוא כאלו אמר
ומבדיא והרורקא שלא ראה את חולה בלתי כקיון מחלול א"א לו ילדי דעלמה
שהוא מן הנמצא או אינו מן הנמצא בזמן ההוא מכל צד יוצא לאין אנו אסמך
ביום אוק' אלא שאת הרורקא ולכן באנו אל מה לינו הסע אחר האלה
שבחצה תחת אלה צנתה עם יהודי אחד כהן.

(ב) ערך הדין

גרסינן בגמרא (סוטה כ"ז ע"ב) אמר ר' ילא אדם דומה ואל ילא בת דומה וכל
ול' אמר ילא אדם בת דומה ואל ילא דומה לצו דמדת בה' כללות ולו אינה דומה
בה' כללות ול' והיכחא ילא אדם בת דומה ואל ילא דומה צנתה כב תחילתא בר
מערבא נחיה דלי אבהו אלה מצנה בניה כלים רוב בעלות אחר הסע וכתב הר"י
ד"ה דומה נסענת ונדברת בס"א ע' נאופיה ותוס' ד"ה דומה מביאין פיר"ח

שמאציון עליה בן אדם שהיא מצנה ועוד כתב ר"י ד"ה דתנן וצ"ל חלוקה
בת דומה כיון דכליה היא טוב או שלאנה למהא תחזי בה' היתר וא"ל דומה
שמאציון לא"ל עמה מלמסרה לו עכ"ל מכל זה מלמד דבנות אלה חלוקה
מינאוקים תחת בעלה כשלוחת הן והאמרי נותן טעם לפבריו שלום לרוב
הבטלות אחר בעלה ועוד איתא בגמ' (פ"ט ע"א) אמר רבא יצא לה אם
מצנה בעיר אין חוללין לה מ"ט פניצותה באלמא הוא דמוצא לה כתנאי
אכלה בלון גרורה בלון הענה בלון כבול כמ"א תצא ר"א מלילאן ויתנו
בה מוצרות בלונה א"ל ריב"ז אם כן לא הנחת בת לאברהם אבינו לילא
תחת בעלה והערה אחרה כי מצא בה ערות דבר והלן הוא אמר
ע"כ ב' עדים או ע"כ ג' עדים יקום דבר מה להלן דבר ברור אף
כאן דבר ברור עכ"ל וכתב ר"י יצא לה לילא פנייה בעיר אם מצנה
לעבד ולעבד לקטליה אמה מן הכהונה אין חוללין לה לאסרה לכהונה פניצות
באלמא הוא דמוצא לה שליחה בלון או מיעץ בין דביה עכ"ל משמע לקטליה
(אדעת ר"י) כזו אין חוללין לה לאסרה לכהן שלום צונה וכתב הרמב"ם
בה"א"ב פס"ו הל"כ וצ"ל א"א יצא עליה קול לצתה תחת בעלה והכ"ל
מירנעם אחריה אין חוללין לפניה למה אמריהם הם לרוב כדיקון אצל הפל
ומותר לילא בתה לכתלה אבל היא עצמה חוללין לה שלום צונה עכ"ל ומה לא
כתב בגמרא כתב הוא וצ"ל שהיא עצמה חוללין לה שלום צונה ואל עכ"ל כתב הרמ"א
וצ"ל וכתב רבי חוללין לה שלום צונה ק"י וכן חולל לה מדין תורה וילא א"א
יוצא להתרחק מן הכעס עכ"ל ועוד כתב הרמב"ם פ"ד הל"כ יצא קול
על הבתלה שהיא בעלה אין חוללין לה ותנא ל"כ יצא עליה קול שהיא
לפניה וכל יצא לה אם מצנה בעיר אין חוללין לה ואק"י מוציאה בעלה שלום
לעברה על פת יהודית או בעדי דבר מטער ומגודש לילא לה גט ה"ז
מותרת לכהן לילא אוטרין אלה מאלו אלא בעדות ברורה או בהודאה קיהצ"ל
משמע לילא וק"י בעדות ברורה מוציאין אלה מתחת בעלה ואסרינן אותה לכהן אף מפי"ז
הכ"ל אינו נראה כהפיה אם הוא איירי בפנייה או בשואה. ממה לכתב כילא יצא קול
על הבתולה "מוכח להבא הא' איירי בבתלה וממה לכתב בסיפא "ואק"י מוציאה בעלה"
וכל יוצא להבא האחרונה איירי בשואה ובעדות פניצת "יצא עליה קול" ויצא לה
לם מצנה אינן נכאים בהפיה באילו אלה הם איירי ואם טונת למהלן על הבתולה
אז לא עליה מידי כי מה לכתב בהבא הא' "בתלה" הוא ק"י ללבי כ"ג לאסור בבתלה
ומוכרח הוא לכתוב ללביה ק"י על הבתולה וד"כ י"ל בהבא הא' איירי ק"י בבתלה
ולאיר ההבואה ג"כ בשואה ואז ל"ל מידי מה לכתב "ואק"י מוציאה בעלה" (ועדין
בהגהות זקנן הריצ"ד צ"ל על הרמב"ם ל"ל) ואכן אליבא דהרמב"ם איירי הסוגיא בגמ'ין
זו ק"י בפנייה וכמו לקטל הרמב"ם בקי"ז קטן הטור בס"ו וצ"ל אלה יצאו עליה לם למה
מצנה אין חוללין לה לקטלה לכהונה והמח' בלחני (ס"ו ז' ס"ז) יצא לה אם מצנה בעיר אין
חוללין לה וכל והם לא חלקו בין פנייה ולילא אף ע"כ לילא הילכתא למה כתב הרמב"ם בפס"ו
שחוללין לה מלום צונה וכן קטן שמועג לכתלה לכהן (פ"ז הכ"א) וי"ל דכאן איירי ק"י בלא כינעו הכ"ל
אחריה לילא ק"י באו ואחרו לילא בה דבר מוכרח ואם כל בעיר מירנעם אחיה אז חוללין לה מלום צונה כמ
לכתב בפס"ו ה"כ ומה לכתב לם הוא מלום חלל צונה ללבי כהן וגו' לא וכמו

שכתב חב"ש (סי' ד ס"ג כ"א) והכל מרנן/ אחריה זה גרס סקי מיצא שם מלנה בעיר
 דל"א דאין חוללין והח"מ (ס"ו ס"ג י"ד) ואין להאריך בזה ועוד נ"ל ברמב"ם מה שכתב
 בפס"ו ה"כ וז"ל א"א ליצא עליה קול וכל והכל מרנעמאקיה זכ"ל אמר סוכר להא
 "או או" או פירוש למפרש קול שהוא לפי הדם מרנעמאקיה ואוכח שמה פירוש
 למפרש ממה שכתב בהלכות סוטה פ"ב ה"י י"ד וז"ל בד"א בשלנו העיר עליה
 וז"ל הנשען יום ומחצה או יותר ואחרי פלוץ צנה דם קלונת ולא קסן קול עדין
 וכמה שכתב הרמב"ם (בפס"ו ה"כ) פסן המחבר (בס"ד ס"ט"ו) וז"ל א"א ליצא
 עליה קול שהיתה מצנה ומת בזה והכל מרנעמאקיה אין חוללין לפניה שמה הן
 מחזיקים שרוב בעילות ועלן בבא אבא היא בעצמה חוללין זה מלום צונה ובהן
 חולל זה מצדן תורה ואם בזה כהן חוללין על בעיה להם חללים וילראל אם רוצה
 להתרחק מן הכיבוד ואם היא פחוצא ביותר וכ"ל וכתב חב"ש (ס"ג כ"ד)
 חולל זה מצדן תורה היינו לכתובה אבא בדיעבד אם נראה אין מוציאין לכל מה שכתב
 בסמוך ואם בזה כהן חוללין על הכנסת היינו לכתובה עכ"ל וגם הח"מ (ס"ג י"ד)
 כתב א"א ליצא עליה קול וה"ה אם באו עדים לצננה ג"כ בעיה כלומר וכ"ל עכ"ל
 היוצא מכאן זה הוא בנ"ד שש"פ היינו אין שום מקום לקסול את הכת אף הוא
 עצמה אסורה לכל כן מלום חלל צונה וגם לכהן שלנו עולו היא אסורה מהאי
 טעמא וכן מהאי טעמא ולא מלום שהוא נשען עליה לכן על דיען אין אוסרין
 איתא על האלה (ועיי' מה שכתב המחבר סי' ד"א ס"א) ואע"פ שבנ"ד אין אומר רוב בעיות
 אחר הבא שהיה חולה חולי כבד כמדת שפלות (ועיי' דע"א שם מה שכתב לענין
 ז"ל) וגם האשה אינה מחתלה להדבר הזה אמת הוא כן היא מחתלת לענין אילה זמן
 שנראו דברים שנתקרא מ"מ נאמנת באומרה מבטלי נשבעת שכל אלה נאמנת
 אומר שמבטל נשבעת וז"ל זה מארוס וארוסת דגריסין בידולין (ע"ה ע"א)
 ארוסה לעברה רב אחר הוולד ממנה ושל' אחר שלטני רב אחר הוולד ממנה ואמר
 בממנה ושל' אחר הוולד לתני ואסור בממנה וכ' מאי לתני בדוקי לבדוקין/ את
 אמו ואמרת אלה נבעלת נאמנת עכ"ל וקסן חב" (סי' ד' ס"ב וכו') וז"ל ארוסה
 שנתעברה והיא בבית אביה אם היא אומרת שמארוס נשבעת אם הוא מודה או לא
 בפנינו הוולד בלה וכל ואע"פ אם הארוס אומר לאינו צורך כן לאינו מחתלה ואם אינו מודה
 אלא מחתלה לאינו ממנו הוולד ממנה ופאי וכל היו הדם מרנעמאקיה לצננה דם ארוסה
 ודם ינשים אחרים אע"פ שבו עליה הארוס בבית חמיו הוולד ס"מ וכו' ואם נבדקה ואמרה ארוס נבעלת
 הוולד בלעדי וכלן לא אומר אם ארוסה נאמנת אומר מארוס נשבעת אע"פ הוא אינו מודה או אינו צורך
 והדם מרנעמאקיה אם הוא מודה אע"פ שהיה ביאת ביאת צונת בל' אלה זו לביאת בזה בהית
 אמרה נאמנת באומרת מבטלי נשבעת ואב"א אין צרכים לביטול אלא על אמת הדיון הוולד ובזמן
 החא הכוכא לא היה לם ונראה כן אמרה הוולד למהבו כן להוליד ממנה והיא נאמנת עליו ואז הוא
 מצוי אצלה ואז ליתק מה שמביא האמרה רוב בעיות אחר הבא והיכא דנכח אומר בעלמא
 נשבעת לך עדותה ודאי תלין בעלמאן ובביאה לא הית ארוב בעיות אכן כח לבאנו הבג כלרה
 שנאדה מן הבא והוולד פטורה מליצור אף אסורה לכל כהן שיחזיק לקמה .

כנ"ל
 יוסף צבי הווי דינע
 אהרן דם כסלו תרצ"ז